

Mobiel erfgoed en de Omgevingswet

Zienswijze ontwerp Besluit activiteiten leefomgeving (AMvB Omgevingswet)

Stichting Mobiele Collectie Nederland (MCN)

www.mobiel-erfgoed.nl

15 september 2016

Inleiding

De nieuwe Omgevingswet zal een bundeling en vereenvoudiging vormen van het bestaande omgevingsrecht. De wet is echter zeer uitgebreid en complex en het omgevingsrecht kent zoveel aspecten dat de kans daarbij ontstaat dat de wet ongewenste gevolgen heeft voor aspecten die een bijzondere plaats innemen in de ruimtelijke ordening. Mobiel erfgoed is zo'n bijzonder aspect binnen de ruimtelijke ordening.

De waarde hiervan wordt zowel plaatselijk als landelijk breed erkend en mobiel erfgoed mag zich verheugen in een hoge waardering van het publiek.

Mobiel erfgoed gaat over mobiliteit en die is voor de samenleving van onschatbare betekenis. Handel en transport en verkeer en vervoer speelden en spelen een belangrijk rol bij de ontwikkeling van Nederland tot een zeer welvend land en vervoermiddelen droegen daar in niet geringe mate aan bij. In Nederland zijn er vele particulieren en musea die ons mobiel erfgoed behouden en koesteren. Zij houden dit erfgoed in goede en liefst, waar dat mogelijk en wenselijk is, in werkende staat. Zij vinden het belangrijk dat ook het grote publiek weet wat mobiel erfgoed is. Zodat iedereen snapt waarom zij dit erfgoed willen behouden en laten zien. Het recente project '[Toonbeelden van mobiel erfgoed](#)' laat een flink aantal kenmerkende voorbeelden van onze mobiliteitsgeschiedenis zien, die een relatie leggen tussen de geschiedenis van Nederland en de historische vervoermiddelen als levende getuigen daarvan.

Mobiel erfgoed verandert, anders dan de meeste objecten in de gebouwde omgeving, regelmatig van plaats. Dat vereist dat in de wetgeving daarmee rekening wordt gehouden.

Een belangrijk onderdeel van het behoud van mobiel erfgoed is dat het wordt gebruikt, maar daarbij zijn de financiële en technische mogelijkheden om het object aan te passen aan de eisen van de huidige tijd beperkt of vanuit het oogpunt van originaliteit ongewenst. Dat vereist dat er aanvullende regelgeving komt of uitzonderingen mogelijk worden gemaakt.

In de Omgevingswet is veel aandacht voor rijksmonumenten en cultureel erfgoed, maar mobiel erfgoed ontbreekt in de wet. Vanuit eerdere wetgeving is bekend dat regelingen onbedoelde effecten kunnen hebben voor mobiel erfgoed en dat dit het behoud ervan ernstig in de weg kan staan.

Deze zienswijze pleit er daarom voor om mobiel erfgoed op te nemen in de Omgevingswet en in overleg met behoudsorganisaties mogelijke knelpunten op te lossen, zodat onbedoelde effecten die het behoud van het mobiele erfgoed verhinderen voorkomen worden, in aansluiting op de moties inzake mobiel erfgoed Kamerstuk 34 109, stuknummers 33 en 47 die in juni 2015 door de Tweede Kamer zijn aangenomen.

Aanbevelingen:

1. Neem mobiel erfgoed op in de Omgevingswet;
2. Neem een verwijzing op naar de Erfgoedwet en de daarbij behorende moties over mobiel erfgoed;
3. Neem de mogelijkheid van uitzonderingsposities voor mobiel erfgoed op in de Omgevingswet;
4. Inventariseer de knelpunten voor mobiel erfgoed in de voorgenomen Omgevingswet;
5. Maak gebruik van de kennis van de behoudsorganisaties.

Toelichting aanbevelingen

1. Neem mobiel erfgoed op in de Omgevingswet:

In het ontwerp Omgevingsbesluit wordt uitgebreid rekening gehouden met rijksmonumenten en cultureel erfgoed. In de uitvoeringspraktijk wordt mobiel erfgoed, mede door onbekendheid hiermee, makkelijk over het hoofd gezien. Gezien het belang van het behoud van mobiel erfgoed verdient het aanbeveling dit in de Omgevingswet op te nemen.

2. Neem een verwijzing op naar de Erfgoedwet en de daarbij behorende moties over mobiel erfgoed:

In het ontwerp Omgevingsbesluit staat op pagina 90 een verwijzing naar het verdrag van Granada en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor de procedure. Dit heeft betrekking op de bewustmaking van het publiek van de waarde van het behoud van het architectonische erfgoed.

Op dezelfde wijze zou in de Omgevingswet een verwijzing naar de Erfgoedwet en de daarbij behorende moties (Kamerstuk 34 109, stuknummers 33 en 47) op het gebied van mobiel erfgoed moeten worden opgenomen.

3. Neem de mogelijkheid van uitzonderingsposities voor mobiel erfgoed op in de Omgevingswet:

Met de verwijzing naar de Erfgoedwet zou concreet moeten worden benoemd dat uit het oogpunt van behoud van het mobiele erfgoed en omdat veel eigenaren van mobiel erfgoed niet in staat zijn om veranderende wetten en regelgeving na te leven, er binnen het kader van de Omgevingswet uitzonderingen (in de vorm van ontheffingen en vrijstellingen) kunnen worden gemaakt voor mobiel erfgoed, met name (maar niet uitsluitend) op het gebied van milieu, arbeidsomstandigheden of veiligheid. Met een uitzonderingspositie moet voorkomen worden dat het bezit en onderhoud van mobiel erfgoed wordt belemmerd.

4. Inventariseer de knelpunten voor mobiel erfgoed in de voorgenomen Omgevingswet:

De Omgevingswet is uitgebreid en complex. Een onderwerp als mobiel erfgoed wordt, mede door onbekendheid hiermee, makkelijk over het hoofd gezien.

- Bij de uitvoering van de Omgevingswet wordt er veelal van uitgegaan dat een object in plaats bepaald is. Bij mobiel erfgoed is dat niet het geval, waardoor er op dit terrein knelpunten kunnen ontstaan.
- Veel milieumaatregelen gaan uit van nieuwe objecten of objecten die kunnen worden aangepast aan nieuwe regelgeving. Voor mobiel erfgoed is dat vaak niet het geval.
- Volgens de moties nr. 33 en nr. 47 bij de Erfgoedwet (34 109) moet de Minister van OCW knelpunten in regelgeving die het bezit en onderhoud van mobiel erfgoed belemmeren daar waar mogelijk oplossen en bevorderen dat de belangen van bezitters van mobiel erfgoed in de toekomst meegewogen worden bij kabinetsbeslissingen. Om te voorkomen dat de uitvoering van de Omgevingswet onbedoeld leidt tot nadelige effecten voor mobiel erfgoed zal het ontwerp van de wet daarop moeten worden getoetst.

5. Maak gebruik van de kennis van de behoudsorganisaties:

Behoudsorganisaties voor mobiel erfgoed delen hun kennis graag om te komen tot een Omgevingswet die recht doet aan het behoud van het cultuurhistorisch waardevolle mobiel erfgoed in Nederland.

Deze zienswijze wordt ingediend namens de koepelorganisatie van mobiel erfgoed, Stichting Mobile Collectie Nederland (MCN)

Bijlage: Mobiel Erfgoed

Bijlage I

Mobiel erfgoed

Nederland heeft een uitgebreide collectie van mobiel erfgoed, onderverdeeld in de 'sectoren' Rail, Lucht, Weg en Water. Volgens de [Erfgoedmonitor van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#) zijn er in Nederland:

- 1800 historische railvoertuigen. Bijna 60% hiervan bevindt zich in rijdende staat. Het grootste deel van het historisch railvervoer bestaat uit goederenwagons en locomotieven
- 1000 historische vliegtuigen. Het grootste deel hiervan bestaat uit zweefvliegtuigen (400) en sportvliegtuigen (250). Met 46% van de historische vliegtuigen kan nog worden gevlogen.
- 960.000 Historische wegvoertuigen. De meeste gemotoriseerde voertuigen zijn in particulier bezit omdat zij relatief gemakkelijk te onderhouden zijn. Dit in tegenstelling tot grotere voertuigen als vrachtwagens, autobussen, tractoren en legervoertuigen. Vaak zijn de particuliere bezitters verenigd in een automobiel- of motorclub die georganiseerd zijn rond een bepaald type (motor)voertuig. Deze clubs spelen een belangrijke rol in de kennisuitwisseling tussen eigenaren van motorvoertuigen.
- 6.000 historische schepen. De helft daarvan bevindt zich in varende staat. Hiermee wordt bedoeld dat de schepen zich kunnen voortbewegen zoals dat oorspronkelijk het geval was. Het overgrote deel van de schepen is in particulier eigendom en een groot aantal wordt door de eigenaren bewoond, als middel om deze historische schepen in stand te kunnen houden (behoud door gebruik), conform het rijksbeleid voor cultureel erfgoed.

In de meeste gevallen zijn het particulieren die veel tijd en geld steken in het restaureren en onderhouden van dit mobiel erfgoed. In vrijwel alle gevallen gebeurt dit zonder dat er overheidsgeld mee is gemoeid.